

V letošnjem letu je ob svojem osemdesetem jubileju lirik, prozaist, dramatik in esejist Lev Detela pripravil pesniško zbirko 'Nočna vožnja v Jeruzalem', v katero je zajel izbor svojih pesmi od začetkov, ki segajo v šestdeseta leta, pa vse do danes. Zbirka je izšla pri celovški založbi Fran in dopolnjuje bogat nabor avtorjevih knjižnih izdaj, ki jih je že več kot petdeset.

Ustvarjalni svet nekega pisca lahko v njegovi celovitosti spoznamo preko obsežne zbirke, ki zajame vse ali vsaj večji del njegovega pisanja, včasih pa se izkaže za učinkovitejše, če nam pisec iz svojega opusa ponudi le ožji izbor del. Za takšno, posrečeno potezo se je, denimo, odločil Lev Detela, ki v pesniški zbirki *Nočna vožnja v Jeruzalem* na manj kot stotih straneh ponuja presek svojega večdesetletnega pesniškega delovanja. In to, kar doseže, je, da bralec ravno zaradi omejenega izbora z večjo bralsko pozornostjo in slastjo posega po njegovih besedilih.

Vse pesmi, ki tvorijo zbirko, so bile že objavljene v knjižni ali revijalni obliki med letoma 1964 in 2018. Avtor jih je razporedil tako, da je najnovejšim pesmim, nastalim v letih 2017 in 2018, dodelil poseben sklop v drugi polovici knjige.

Prvo polovico sestavlja šest vsebinskih sklopov, vsakega tvori najmanj štiri, največ sedem pesmi. Skozi izpovednost, za katero se zdi, da večidel črpa iz osebne avtorjeve izkušnje, se kot vsebinska osišča izrišejo domovina, emigracija, problematiziranje modernosti in ljubezen. V pesniškem sklopu *Hudomušnice iz otroštva v svetovni vojni* se izpiše nemir človeka, rojenega 1939., na leto izbruha drugega svetovnega spopada, čigar čas otroštva se je usedel v njegov spomin skozi melanholično-groteskne podobe. Povezanost z lastnim izvorom se dodatno poglobi v sklopu *Premet v svet*, v katerem pesnik predeluje posledice lastne emigracije leta 1960 iz Maribora na Dunaj, kjer živi še danes. V pesmih tega sklopa je močno prisotna vztrajnost preživetja kljub tesnobi izgubljenosti v svetu, kjer, če parafraziramo avtorjevo metaforo, 'gorita dom in domače nebo'. Do tematike domovine je pisec izrazito občutljiv, zato se k njej vrne tudi v sklopu *Usoda*, kjer osebni pogled nadgradi z družbenim in s tenkočutnostjo zapiše v verzih tako: »vsi ti izmučeni pogledi / v zaprašenem pristanišču / ki v lesenih kovčkih prenašajo / na tuja tla svojo milo domovino / in spomin na vonj timijana in rožmarina // zaman zaman / vrata so zaprta / toda srce si želi domov / čeprav se potovanje šele začinja«. Aktualnih vprašanj sodobnosti se skozi družbeno perspektivo dotakne tudi v ciklih *Nevesela obvestila* in *Obdobje energetičnih norosti*, v katerih opozarja na strah in nezaupanje, ki se generirata iz usodne mešanice kapitalizma in alienacije. Kot že mnogi pred njim potrjuje, da je tisto, kar nas rešuje in dela ljudi, pa naj zveni še tako banalno, predvsem ljubezen. Ni torej slučaj, da je naslov Detelovega erotičnega cikla *Ogenj vseh stvari*. Zaljubljena pesnikova duša se namreč v ljubezenski strasti povzdigne v višave, da se iz nje rojevajo pesmi radostne vznosenosti.

Nekaj te se pojavi tudi v drugem delu zbirke, namenjenemu najnovejšim pesmim, ki so razdeljene v dva sugestivna cikla, in sicer *Italijansko potovanje* in *Nočna vožnja v Jeruzalem*. Pesmi obeh sklopov so nastale na podlagi doživetij, ki jih je avtor v sebi nakopičil na potovanjih, in sicer na jugu Italije in med nočno vožnjo v bližnjevzhodno sveto mesto, vendar cikla se po vzdušju, ki zaznamuje vsakega od njiju, ne bi mogla bolj razlikovati. Jug Italije namreč v pesniku vzbudi razen posameznih odmikov večidel mnoge svetle, obmorske trenutke pomirjenosti, ki so jim navdih antika s svojo literaturo in danes že legendarne italijanske popevke, ki opevajo lepote apeninskega polotoka. V nasprotju s tem pa je prevladujoče občutje sklopa *Nočna vožnja v Jeruzalem*, po katerem si naslov izposoja celotna pesniška zbirka, turobno in napeto. Vsaka od desetih pesmi cikla, predstavlja eno od desetih ur vožnje do Kristusovega groba, ki jih lahko interpretiramo tudi kot naporen preboj skozi življenje, na katerem se v iskanju odrešilne pomirjenosti posameznik ubada z mnogimi eksistencialnimi in moralnimi vprašanji.